

W tej sprawie Redakcja zauważa co następuje:

Przytoczyliśmy wyjaśnienia podane przez dra Rhodego, ale w chwili gdy czytaliśmy jego rozprawę i gdy raz po raz przy nazwiskach przytaczanych postaci historycznych znaleźliśmy określenie „deutschstämmig“, sądziliśmy, że ono ma znaczenie dla rzeczowego wyводу autora. Przypuszczenia te mogły być słuszne, ponieważ pisano w niedawnych czasach całe tomy pod kątem widzenia owej „Deutschstämmigkeit“. Tak przecież powstała osławiona książka Kurta Lücka pt. „Deutsche Aufbaukräfte in der Entwicklung Polens“ z podtytułem „Forschungen zur deutsch-polnischen Nachbarschaft im osteuropäischen Raum“, a przedmowę napisał nie-hitlerowiec dr Hermann Rauschning (1934, s. 680). Tymczasem książka stała się podstawą działań politycznych, jakich byliśmy świadkami w Polsce w r. 1939. W nagrodę nazwano później w Warszawie znaną ulicę Koszykową — dr Kurt Lück-Strasse!

To jedna, polityczna strona zagadnienia. Ale jest i czysto naukowa, to znaczy, każdy, kto bada stosunki polsko-słowiańskie i polsko-niemieckie, orientuje się w fakcie wzajemnej osmozy dwóch zespołów etnicznych, dokonującej się poprzez granicę. Element niemiecki wciela się w polski i odwrotnie, ale pisanie jakiejś wyodrębnionej historii elementu niemieckiego w Polsce prowadzi do prawdziwej karykatury historii i mogło budzić sądy o rasistowskim w zasadzie punkcie wyjścia.

W tej chwili nie zajmujemy się sprawą ogólnej tendencji rozprawy i (przygotowywanej) książki dra Rhodego. Odwołujemy się w tej mierze do sądów wypowiedzianych w Przeglądzie Zachodnim w nrze 4/5 za r. 1953.

Redakcja

Od dra Kiersnowskiego otrzymaliśmy list następującej treści:

W związku z polemiką pomiędzy prof. Z. Kaczmarczykiem a prof. H. Batowskim, ogłoszoną w ostatnim nrze „Przeglądu Zachodniego“, s. 789 n, pomimo zamknięcia już dyskusji na ten temat pozwalam sobie przesłać na ręce Redakcji spostrzeżenie, które — jak sądzę — musi nasunąć się każdemu uważniejszemu czytelnikowi, a które zostało przeoczone przez obu dyskutantów.

Prof. Kaczmarczyk pisze: „Razem 3.802 ha z 1.619 mieszkańców. Są to właśnie te 4 km²“ etc. Otoż 3.802 ha wynosi nie ok. 4, lecz ok. 40, ściśle 38,02 km²; na obszarze tym średnia gęstość zaludnienia wynosiła ok. 43 na 1 km², a nie ok. 430 na km², jakby wynikało z uwag prof. Kaczmarczyka. Tym samym niezależnie od kontrargumentów prof. Batowskiego opinię jego oponenta w tej dyskusji należy uznać za bezprzedmiotową.

Łączę wyrazy prawdziwego poważania

R. Kiersnowski

Książki nadesłane

Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej

1. Szlak bojowy Ludowego Wojska Polskiego
2. Bohaterowie Ludowego Wojska
3. KACZMAREK K. — Nad Turią i Bugiem
4. KOMORNICKI S. — Wyzwolenie Kołobrzegu
5. KRWAWICZ M. — Obrona Polskiego Pomorza i bitwa pod Oliwą
6. MONIS M. — Szlak bojowy Ludowego Lotnictwa
7. NAŁĘCZ S. — Nad Nysą i Szprewą
8. NOWAK T. — Walki z agresją Zakonu Krzyżackiego w okresie jednoczenia Państwa Polskiego
9. RAWSKI T. — Sztuka dowódcza Tadeusza Kościuszki
10. RATUK W. — Na wale pomorskim
11. SZMATOWICZ E. — Łączność nerw armii
12. TUSZYŃSKI W. — Kościuszkowcy w walce o Pragę
13. WIMMER J. — Wypisy źródłowe do historii polskiej sztuki wojennej — zeszyt VII
14. K. PIERADZKA — Walki Słowian na Bałtyku w X—XII w.
15. CZ. LIPKA, M. TARNAWSKI — Pancernym szlakiem